

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrto leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s posiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrto leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrto leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znača poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tisk, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tisk. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljenstvo je v Knafovičevi ulicih št. 5, in sicer uredništvo v I nadstropju, upravljenstvo pa v pritličju. — Upravljenstvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Vojna na Dalnjem vzhodu.

Ali si je Japonska že pridobil nadvlado na morju?

Po nekaterih neznatnih japonskih uspehih pred Port Arturjem, kateri so pa vobde še zelo dvomljivi in je veliko vprašanje, ako se sploh da govoriti o kakih uspehih, je evropsko, Japoncem prijazno časopisje, že z vso gotovostjo zatrjevalo, da je ruska vojna moč na morju že popolnoma uničena, da ruska vojna mornarica pri pomorskih akcijah v vzvražnem vodovju sploh ne more več priti v poštev in da si je Japonska že po neznatnih spopadih pred Port Arturjem in Čemulpu priporila neomejeno gospodstvo na morju.

Ta sodba je bila hitro izrečena, ne da bi se bilo uvaževalo dejstvo, da se na bojišču na Dalnjem vzhodu še ni bila nobena odločilna bitka, da še Rusiji ni bil doslej zadan noben občutni udarec in da so se na bojnem polju dosedaj prigordili le mali popolnoma neznatni spopadi, iz katerih sklepali na tek in razvoj vojne, ali vsaj vojnih operacij na morju, bi bilo naravnost abitno.

Ta sodba, da je Japonska že zavzamela na morju, se je nedvomno izrekla brez vsakih pravih razlogov, samo pod vtisom prvih, samo japonske zmage slavečih poročil. Ta koprena pa, ki je sprva z nekim vzvražnim sijajem zakrivala navidezne japonske triumfe, je sedaj pretrgana, japonski uspehi zrò se sedaj lahko brez barynih načinov, vsled česar se nam pa tudi počažejo v popolnoma drugi luči. In mislimo, da sedaj pač ni več nikogar, ki ga še ni popolnoma obvladala slepa strast, ki bi ne uvidej, da se v danem položaju dà zelo težko govoriti o kakih japonskih uspehih, še manje pa o russkih porazih. Oglejmo si nekoliko bližje vso zadovo!

Doslej so se izvršili, vsaj kolikor poročajo časopisi, v celi, že 14 dni

trajajoči vojni le širje spopadi med obema sovražnima silama. Prvi napad japonskih vojnih ladij na rusko, v Port Arturju zasidrano brodovje, ponoči dne 8. t. m. se smatra za največji uspeh Japoncev. Ne ozirajo se na to, da so bile pri tem nočnem napadu močno poškodovane tudi tri japonske ladje, da so jih z največjim naporom jedva rešili v ladje-delnico v Saseho, kakor je sedaj neovrno dokazano, se o kakem občutnem porazu Rusov absolutno ne da govoriti, zakaj vse oklopnice in križarke, katere so Japonti takrat baje tako hudo poškodovali, da so postale nepopravljive in sploh nepotrebne, so že popravljene, da je ruska bojna mornarica v Port Arturju sedaj prav tako močna, kakor je bila pred napadom. Takisto se je završil japonski napad naslednjega dne brez pravega uspeha. Bilo je pač nekaj russkih ladij neznatno poškodovanih, toda ni ena se ni potopila, dočim je dokazano, da se je na japonski strani potopila ena okloplica in da je bilo vrhutega še več drugih ladij manj ali več poškodovanih. Pri spopadu pri Čemulpu sta bili pač uničeni russki križarki »Varjag« in »Korejek«, kar pač ni čudno, saj ste se borili proti velikanski premoći. A niti teh dveh križark niso Japonti uničili, marveč so jih Rusi sami potopili, samo da bi ne pršli Japontem v roke. Sprva se je mislilo, da niso imeli Japonti pri tem spopadu nobenih izgub, danes pa se poroča, da so Japonti v boju z »Varjagom« in »Korejcem« izgubili križarko »Tukaška«, ki se je potopila, in da je še druga križarka močno poškodovana. 12. t. m. se je vladivostoško bojno brodovje nenadoma pokazalo pred mestom Hakkodate na otoku Jesu, je bombardiralo in pozneje uničilo v morski ožini Turgara japonski parnik »Nakan Osuamaru«. Od tega časa je ta russka eskadra izginila s pozorišča. Nekateri pravijo, da je bila uničena, drugi trde, da križari

po japonskem vodovju, tretji pa, da se je vrnila v svoje pristanišče v Vladivostok. Tako se ugioblje, pravega pa nikdo ne ve! Takisto tudi o japonski mornarici že od 9. t. m. ni ne duha ne sluba, zakaj ravno danes se najodločnejše demenuje vest, da bi bile 14. t. m. japonske torpedovke znova napadle Port Artur. Kam je torej izginila tako japonska kakor ruska mornarica?

Rusija ima za vojne operacije na morju na razpolago dve bojni luki, ki sta med sabo zelo oddaljeni in ju sovražnik lahko izolira drugo od druge. Zato se mora vsakomur zdeti čudno, da je admiral Aleksejev svoje brodovje delil, da je pustil v Port Arturju skoro same oklopnice in torpedovke, v Vladivostoku pa same velike križarke. No, pa Aleksejev je moral zato imeti že posebne vzroke in razloge. Ker je Vladivostok utrijet tako, da ne more priti v pristanišče nobena tuja ladja, skoči tudi ni zastraženo po bojnom brodovju, ni dvoma, da ima vladivostoška eskadra zgolj namen, rekonoscirati japonsko vodovje in vzemirjati obrežje. Najbrže imajo Rusi namen, v kratkem času odploviti iz Port Arturja in poiskati Japonce.

V tem slučaju pa jih bodo Japonti nemudoma napadli in jih prisili k odločilni bitki. Ako se bodo te bitke vdeležila tudi vladivostoška eskadra in brodovje, ki se tedaj še nahaja nekje v Indijskem oceanu, se bodo Japonti morali braniti na tri strani, vsled česar se o izidu te bitve ne more ničesar prerokovati, da si bi Japonti Ruse tudi v tem slučaju še nadkrijevali glede številnosti bojnih ladij. Točno napovedati čas, kdaj bo prišlo do te odločilne pomorske bitke, je seveda težko, najbrže takrat, kadar bo vsaka sila že imela vse brodovje, kolikor ga ji je na razpolago, zbrano na bojišču. To pa se ne bode zgodilo že morda v nekolikih dneh, ampak prav gotovo še v nekaj tednih. Dokler si pa Japonti v tej odločilni bitki še niso izvojevali zmage, še tudi niso

gospodarji na morju, kakor tudi Rusi niso. Kdo si bo pridobil prevlado in premoč na morju, tega ne bodo odločili posamezni neznatni spopadi in malenkostne praskice, ampak velika bitka, v kateri bo popolnoma uničena ena ali druga stranka. Gospodstvo Japonske na morju more vzveteti šele iz razvalin ruske vojne sile na morju!

Kako so se Japonti pripravljali na vojno?

Da so Japonti hoteli na vsak način vojno, to so pokazali fakti. Zato so bila pogajanja, da bi se mirnim potom rešil konflikt na Dalnjem vzhodu, samo navidezna, da bi preseplila Evropo o japonskih načrtih, in da bi Japonti sami dala dovolj prilike, se popolnoma pripraviti na vojno. In v resnici so tudi Japonti porabili čas pogajanj kar najbolje za vojne priprave in se z naporom vseh svojih sil oboroževali. Vohunski oddelek japonskega generalnega štaba je bil bolje organizovan kakor le kateri drugi na svetu. Vsak japonski častnik je dobil natančen zemljovid bodočega bojišča, o bodočih vojnih operacijah v Koreji, v Mandžuriji, v vzhodni Sibiriji in na severnem Kitajskem, in vse te karte so sestavljene s tako točnostjo, da je na njih zaznamovana vsaka posamezna hiša, vsaka pot in vsak še takoj neznaten potok. Japonti se torej ne bodo voj skovali v ozemljju, ki bi jim bilo popolnoma neznano, marveč je poznajo — vsaj teoretično skoro boljše, nego Rusi sami. Razen tega biva že več let na Mandžurskem okoli 10.000 Japoncev, v Koreji pa 30.000, med njimi dosti starši vojakov; vsemi so spreobledočeni v Kitajce in služijo japonski vojni upravi hot vohuni. Rusi se pa radi svoje velike postave ne morejo spreobledoči v Kitajce, vsled česar se morajo posluževati za vohune Kitajcev in drugih domačinov, ki so pa vsi zelo nezanesljivi. Japonska bojna mornarica — ne izvzemski torpedov — pa se je že več

mesecev prav pridno vadila. Vsak japonski pomorski častnik pozna, da si more v slučaju stiske pomagati, ne samo ladjo, na kateri služi, ampak znane so mu temeljito vse ladje cele japonske mornarice. Več mesecev pred izbruhom vojne je japonsko brodovje dannadan manevriralo v vodovju v obližju Japonske, večkrat celo skupno z armado na suhem. Mora se torej trditi, da je bila Japonska na vojno popolnoma pripravljena in da jo je izzvala baš v trenotku, ko se ji je zdelo, da so že vse vojne priprave docela dovršene!

Ruske vojne operacije.

Po poročilu nekega angleškega korespondenta, kateremu je general Pflug dovolil vstop v trdnjava Port Artur, vlada v mestu, kakor tudi na celem polotoku Liaotong popolen mir in red V Port Arturju je ostalo samo 30% prvočnega prebivalstva. Vsi otroci in ženske so se včinoma že odpravili v Mukden in v Harbin. Promet na železnici odgovarja vsem zahtevam in železniška uprava funkcijira izbornno. V mestu ne vlada več taka draginja, kakor sprva, ker je namestnik določil cene živilom. Po nepristranskih zatrdilih je v Port Arturju provijanta za celi dve leti. Rusi so sedaj silno opravni; vsakega tujca, ki se pojavi v russkem ozemljju, primejo in smatrjo za vobunu. 16. t. m. je zapustil 11. russki pehotni polk N övangel in se odpravil v Tschao. Tudi 9., 10., in 12. polk so se že odpravili proti Kiaohanu, Laihengu in Liaotangu. Kadar dospojakaj, bodo se začele tudi čete generala Pfluga pomikati iz Mukdена proti reki Jalu. Med tem pa je general Pflug že vse potrebno odredil, da bo železniška proga varna pred napadi in da se bo severni zaliv Liaotonga mogel uspešno ubraniti event sovražnega navalnega. Predno se bo glavni del armade odpravil na reko Jalu, bo v Mukden že tudi do spel močan topničarski oddelek, ki je že na potu v Mandžuriji. V ru-

LISTEK.

Ernst Haeckel.

(Konec.)

Ta svoj monizem je povdralj Haeckel pri vsaki priliki, vsa njegova dela navdaje duh monizma; s poljudnimi predavanji in spisi je vkratko pridobil tudi širše kroge za svoje svetsko naziranje. Seveda mnogim, ki žele ljudstvo obdržati v neumnosti in neizobraženosti, da zamore verovati njih vražjam in pravljicam, taki nazori niso bili po volji: duh in narava naj bi bilo eno in isto! „Natur ist Sünde, Geist ist Teufel“ je bilo in je še njihovo geslo. Na najpodlejši in najnesramnejši način so napadli Haeckla. Ker mu niso mogli s stvarnimi dokazi nasprotovati, izkušali so ga materialno uničiti ter mu izpodkopati profesuro. Širili so laži, da ruje Haeckel proti državi, da je anarchist najhujše vrste, da je javen hodudelec, in tako so marsikaterga pobojnjaka pripravili do misli, da je Haeckel živ hudič, ali pa vsaj njegov namestnik. „Nezmotljivi“

papež Pij IX. je prekles vse njegove nauke (seveda je imela ta nezmotljivost tako krakte noge: dandanes morajo celo jezuiti priznavati descendencno teorijo.) Da seveda Haeckel ni ostal takim napadom odgovoren dolžan, se razume, in sicer so bili njegovih odgovori tako kreplji, da so sovražniki kmalu onemogli. Ljut je bil boj, ki ga je vodil slavni učenjak, le boj, povsod, na vseh poljih le boj; toda lavorika zmage ga je čakala; na vsej čerti so podlegli nasprotniki.

V zadnjih letih je bil sicer zopet hud naval, ko je izdal Haeckel knjigo „Die Welträthsels“, v kateri je združil vse svoje filozofske nazore v enoto. „Moj literarni testament“ nazivlje sam to delo. To delo, ki ga Slovencem najtopleje priporočam, je obenem tudi obtožba vseh nazadnjaških naredb danšnjega časa, ki nalik mori sede na državah ter jih ovirajo v napredku. Z neizprosno logiko in z izvrstnium, časih tudi malo rezkim humorjem biča Haeckel svoje nasprotnike ter jim dokazuje njih podlost. Pri tem slednjem navalu na Haeckla je bilo, žal, opaziti tudi nekaj filozofov, toda napad teh je le po-

sledica šoka, ki ga je napravila neučravnost in jedrnatost omenjenega dela. Filozof Paulsen sam, ki je Haeckla jako ostro prijel, je po preteklu par mesecev preklical vse svoje trditve. Kmalu se je polegel ta naval; za brošure in knjižure, ki so jih napisali razni črnulti proti Haecklu se sploh nikdo zmenil ni, ali le vtoliko, vkljukor so delale reklamo za „Welträthsels“.

Genij Haecklov se nam kaže tudi na polju umetnosti. Motivi njegovih zoologičnih raziskovanj niso samo znanstveni ampak tudi estetični. Njegov monizem je podlaga tej estetiki: Bog je narava — študij narave je torej spoznavanje Boga, ono poglobljenje v naravo in njena čuda je prava služba božja; iz vse narave, iz zvezdnatega neba, iz vzhajajočega solnca in iz večerne zarje, iz vsake rastline in živali, da, iz vsake kapljice vode, ki jo šele pod drobnogledom natančno razločimo, nam diha nasproti božje bitje; mala močelka ali ves svetki sistem, vse je Bog. Ker je narava Bog, zato je tudi neskončno lepa. Živa bitja, kot najvišje razviti členi stvarstva, nam predvsem kažejo to lepoto. Povsedi vi-

dimo pri organizmih le najkrasnejše forme. Posebno oni prozorni, v vseh mavričnih barvah se lesketajoči prebivalci morske gladine so bili, ki so v tem oziru obrnili Haecklovo pozornost nase.

Odkar je bil prvikrat v Mesini, so postal ti organizmi ljubljenci genijalnega učenjaka. „Monographie der Radiolarien“ je bilo prvo njegovo delo. Radiolarije so neizrečeno majhne, iz ene same stanice obstoječe živalce, ki svoja telesa odevajo s krasnimi lupinami. Vsi slogi so tu zastopani: podolgaste valjčaste forme z gotiškimi loki, okrogle z mavričnimi arabeskami, vse dobiš pri teh nežnih bitjih; vsa človeška ornamentika se mora skriti pred temi malimi umetniki. Koloristom bi mogoče še bolj ugajali morski klobuk in druga tem sorodna bitja: sifonofore in kraspedotne meduze. Tudi ti so ljubljenci Haeckovi. Simetrija teh krasno kombiniranih rozet je tako popolna, da se ji oko ne more dosti načuditi. Potem pa krasni raznobarvni lesk teh drugač popolnoma prozornih živali!

Od živo rdečega do nežnega modrovijoličastega, od kobaltno modrega do svetlozelene in pomarančastega, vsi barvni toni, izpreminjajoči se drug v drugač, očarajo opazovalca. Vse te forme je Haeckel v svojih ogromnih delih popisal in naslikal; da postanejo pristopne tudi širšim krogom, izdaje v zadnjih letih delo „Kunstformen der Natur“; z res umetniško izpeljanimi slikami najkrasnejših prirodnih form nam skuša v tem delu pokazati veličastno in neizmerno krasoto narave. Haeckel je tudi sam izvrsten slikar; na svojih obširnih znanstvenih potovanjih po Indiji, Sundskem otočju, Afriki in po sredozemskih deželah ni nikdar pozabil na slikarsko mizo. Z velikim užitkom sem gledal njegove krasne akvarele, katerih ima na svojem domu velikansko zbirko. Tudi za našo pokrajino se je jako zanimal. Z velikim entuzijazmom mi je pripovedoval o svojem bivanju v Trstu in na slovenskem primorju, zlasti se je na divil istrškim obalam in kvarnerškim otočju.

Naj se še spomnim Haeckla-uchitelja. Kmalu po svojem nastopu leta 1863. je Haeckel zaslovel po vsem svetu. Iz vseh krajev so prihajali ukažljuni mladi deniči v Jeno, da se izobrazijo pod

skih vojaških krogih vrla prepričanje, da že sedaj Rusi glede številnosti in kakovosti vojaštva na bodočem bojišču visoko nadkrijuje Japonce.

Vojni minister Kuropatkin vrhovni poveljnik vojske na suhem.

Car Nikolaj je imenoval, kakor smo že poročali, dosedanjega vojnega ministra Kuropatkinsa za vrhovnega poveljnika ruske armade na Dalnjem vzhodu. Posle vojnega ministra preuzeže začasno general Saharov. Kuropatkin odide 25. t. m. na Daljni vzhod. General Kuropatkin je eden najspodbujnejših russkih generalov; on ni samo izvrsten administrator in vojskovodja, ampak tudi izborni stratev. Kuropatkin je rojen leta 1848. Vojno šolo je absoluiral v Pavlovsku in je potem služil kot častnik v Turkestanu in Samarkandu. Leta 1874. se je udeležil francoske ekspedicije proti upornim Kabilom v Sahari. V rusko-turški vojni je bil Kuropatkin načelnik štaba generala Skobeljeva. Kot tak se je vdeležil bitke pri Lovči in se je posebno odlikoval pri zavzetju Plevne. Nato je več let služil v Aziji, se tam odlikoval v raznih bojih in je prišel leta 1882. v Petrograd. Okoli leta 1890. je postal načelnik generalnega štaba in nekoliko časa pozneje vojni minister. Lansko leto spomladi je prepotoval vse ruske pokrajine na Dalnjem vzhodu in je posetil celo Tokio. Takrat pač ni mislil, da bo čez leto in dan poveljnik ruske vojne v Dalnjem vzhodu proti Japoncem, katerih lansko leto ni mogel prehvaliti.

Neresnična vest.

Angleško časopisje je na dolgo in široko pisalo o napadu dveh japonskih torpedov na portartursko eskadro. Navajale so se natančno vse posameznosti in trdilo se je celo, da so bili Rusi silno presenečeni, ker se niso nadejali napada, to tembolj, ker ni bilo nobenega oficirja na ladji, da so se namreč vsi častniki v tistem hipu zabavali v mestu. Sedaj se poroča iz Petrograda, da je ta vest **navadna bajka**. 14. t. m. se ni izvršil nobeden napad, nobena japonska ladje ni bilo v bližini, vendar tega tudi ni mogla biti nobena ruska eklopica poškodovana.

Ruska požrtvovalnost.

V nevski ladjeleži je že v delu deset novih bojnih ladij. Stroški za nje se bodo pokrili z javnimi zbirkami, ki so že sedaj dosegle več milijonov rubljev. Samo russki trgovci so podarili 50 milijonov rubljev za zgradbo novih vojnih ladij. Tudi drugače ima vlada na razpolago dovolj denarja, da ne bo treba dobivati v inozemstvu posojila. Staroverci, sekta pravoslavne cerkve, katere pa država dosedaj ni priznala, so se vladu ponudili, da prevzamejo jamstvo za 2 milijardi

rubljev. Kakor se vidi, Rusija ne bo prišla v gmotno zadrgo v svojem vojevanju, ako bi tudi trajalo leta in leta!

Vladivostoška mornarica.

Zatrjuje se, da je ruska eskadra vendarle odpula iz Vladivostoka proti jugu in se sedaj trudi, da bi našla podmorsko brzjavno zvezzo, da bi jo pretrgala in tako onemogočila zvezzo Japonske s kontinentom. Iz raznih krajev dohajajo vesti, da so se ruske ladje videle na vzhodnem obrežju Japonske, kakih 100 milij od Hahodate.

Iz delegacij.

Dunaj, 22. februarja. Proračunski odsek avstrijske delegacije se je bavil v današnji seji z resolucionami, ki mu jih je izročil plenum. Rešila se je resolucija del. Dlužanskega glede orožnih vaj za kmečke rezerviste. Izrekla se je že želja, naj bi se za časa žetve, t. j. od 15. julija do konca avgusta rezervisti iz kmetov, izvzemši rokodelce, ne klicali korožnim vajam. — Resolucija del. Klemanna in Kaiserja glede povrnitve potnih stroškov rezervistom in bramborcem se je izročila vladu v dobrohotno upoštevanje. Isto tako se je pozvala vladu, naj pozvede, ali bi ne bilo mogoče dati rodbinam korožnim vajam poklicanih rezervistov primerne podpore. — V zadrgo so prišli delegatje pri prihodnji točki. Del. Delugan je stavljal namreč resolucijo, naj bi se vojakom dajalo k hrani tudi vino, dočim je antialkoholično društvo vložilo peticijo, naj se vpliva proti pisanju med vojaštvom. Preko Deluganeove resolucije se je prešlo na dnevni red, s čemer se je tudi druga peticija rešila.

Ogrska delegacija je imela plenarno sejo. Poslanik Müller-Szentgyörgy je odgovarjal v imenu ministra zunanjih zadev na razna vprašanja in interpelacije. Potem sta se sprejela proračuna ministra zunanjih zadev in skupnega finančnega ministrstva v tretjem branju. Del. Ugron je predlagal, naj se akti delegacij shranijo v arhivu ogrskega državnega zbornika. O tem se je razpravljalo v eni prihodnjih sej. Potem se je začela razprava o vojnem proračunu. Del. grof Széchenyi je izjavil, da je izraz »ogrsko armada« dovoljen le do tiste meje, ko prihaja v nevarnost vojaška enotnost. Enotnost armade in skupna bramba sta temelja v nagodbi. In ta načela morajo državnopravne stranke tudi danes zastopati, ker je bramba načrte patriotskih dolžnosti in ker je enotnost v armadi tudi jamstvo za ohranitev monarhije kot velesile.

vodstvom tega slavnega zoologa. V kratkem je postala Jena središče novega zoološkega gibanja, koje so potem Haeckovi učenci širili na vse strani. Nečevalo današnjih zoologov je vzgojil Haeckel in je tu torej tudi direktno koristil človeški družbi. Velika večina nemških zoologov in bijologov je Haecklove šole: brata Oskar in Rikard Hertwig, Strasburger, Seeliger, Plate, Kükenthal, Semon, Verworn, Ziehen, Waldeyer in mnogo drugih. Da so Haeckovi nauki tako hitro prodri, je tako pospešila njegova osebnost. Njegov nastop, njegov krasni govor, njegov mladenički idealizem, njegova otroška odkritosrnost, njegova navdušenost za resnico in napredok, njegova prijaznost in ljubeznost, vse to je sodelovalo, da si je pridobil toliko učencev.

Nepozabni mi bodo ostali trenotki, ko sem imel priliko slušati besede mojstrja. Kakor bi bil prišel Zen z Olimpa, je stopil Haeckel na kateder; misil sem, da zrem modrijana iz stare Grke. Njegovo ogrevanje besede, njegova navdušenost za znanost mora v vsakomur zbuditi zanimanje do krasne prroke. Človek se čuti tako majhnega nasproti temu velikanu, dasi mu sije

ljubeznost in prijaznost z lica. Kako mi je srce utripalo, kadar sem začul krepke korake mojstra za seboj, ko mi je potkal na ramo s prijaznim pozdravom „Na, na, wie geht's?“. Ko je pogledal v mikroskop, smo vedno nestrpočakali, kako se bo izrekel o naših prepartih. Vedno smo tekmovali med seboj v laboratoriju, koga da zadene večja pohvala. Ko nam je kaj tolmačil, smo se vedno vsi zbrali okoli njega, da nam pač nobena beseda ne nide. Njegovo zanimanje za vsak najmanjši del prirode, za vsako raziskavanje, ga odlikuje pred tolikimi drugimi učitelji.

Dasi je Haeckel že 40 let akademski učitelj, vendar je že vedno krepak in čil kakor mladenič; upajmo, da bo narava darovala svojemu vernemu sinu še mnogo let, da bo še dolgo vodil s svojo spremno roko napredno človeštvo.

S haekelsko navdušenostjo in konenitostjo morajo tudi napredni Slovenci voditi neizprosen boj proti nazadnjaštvu in ostankom srednjeveške tmine. Vodilo naj nam bode geslo, katero si je stavil slavni učenjak v mladosti in kateremu je vse svoje življenje tako zvesto sledil: »Impavid pro regiamur!«

Würzburg, 16. svečna 1904.

Boris Zarnik.

Razdelba armade v dve manjši bi pomnila za Ogrsko, kakor tudi za Avstrijo nazadovanje v vrednosti, moči in ugledu. Vsled tega se razvoj narodne samostojnosti na Ogrskem ne sme tirati tako daleč, da bi se razdrila vojaška enotnost. Vendar pa morajo Ogrji zahtevati, da se premeni duh v armadi, da se ustrezne narodne zahtevam, ki so utemeljene v zakonih Avstrijski častniki ne smejo imenovati Ogrsko »provinci in ogrski narod (?) ne plem. — Del. Okolicsanyi je povdarjal, da so doseženi uspehi glede reform v armadi zelo nezadostni, zato ni mogoče, da bi na Ogrskem že nastal mir in red. Niti nagodbeni zakoni iz leta 1867. še niso izvedeni. Ker je vojna uprava še vedno nezaupljiva napram Ogrski, odklanja proračun.

Jutri je zopet seja.

Avstrijski častniki na italijanski meji aretovani.

Inomost, 22. februarja. Na cesti iz Tremosina blizu avstrijske meje so italijanski orožniki prijeti dva častnika tirolskih lovcev, ki sta fotografovala pokrajine okoli Malcesine in gorsko cesto med Limone in Rivo. Častnika so zaprli v Salu.

Iz Srbije.

Belgrad, 22. februarja. Pod vodstvom bivšega ministra in poslanika Nikolajevića se snuje nova stranka s konzervativnim programom in naslovom »Narodna stranka«.

Belgrad, 22. februarja. Iz zanesljivega vira se poroča, da se srbsko častniško vprašanje v kratkem reši popolnom v zmislu zahteve Evrope. O tem je že rusko vladu baje obvestil srbski poslanik Novaković.

Dogodki v Macedoniji.

Belgrad, 22. februarja. Albanci so že vedno zbrani oboroženi. S svojo krveno osveto pa čakajo, da mine praznik Kurban-Bajram, ki je zadnje dni februarja. Vodja jim je Sulejmanaga Batuša. V Djakovi je guverner Husnibeg že zaprli 16 kompromitiranih albanskih odličnikov, med njimi tudi Selim-Zurja.

London, 22. februarja. Russka in angleška vlada sta dogovorno resno posvarili turško in bolgarsko vladu, naj obe vlad udušujeta stremljenje vojnih strank v obeh državah.

Sofija, 22. februarja. Da je Bolgarska zasedla meje proti Turški ter s tem brani, da vstaši ne morejo uhačati na turška tla, je posledica Načovičevega posredovanja. S tem se je turški vlad zelo prikuplit ter mu bo v bodoče pomirjevanje med obema državama še laglje.

Nemški državni zbor.

Berlin, 22. februarja. Državni zbor je po kratki debati

odklonil takozvano »Ostmarkzulage« (doklade uradnikom in podčastnikom za pospeševanje germanizacije med Poljaki).

Pruski deželni zbor.

Berlin, 22. februarja. Poslanec Friedberg (narodni liberalci) je govoril o vohunstvu ruske tajne policije po Nemškem in o mnogo številnem neupravičenem in zganjanju Rusov. Pravosodni minister Schönstedt je odgovarjal, da se je pretečeno jesen dogalo, da so na meji bile nakupljene velike množine veleizdajskih, večinoma anarhističnih spisov. Predpreiskava so dograle, da so ti spisi zasledovali veleizdajsko načela proti Rusiji in pozive k političnemu umorom. In kaj takega je na Pruskom kazniviku kot veleizdaja protiprijateljski državi. Minister notranjih zadev baron Hammerstein je izjavil, da se izganjanja iz Nemčije vrše vedno po želji (?) izgnanih; izvzeti so le anarhisti, ki se povsod izženejo v domovino. Ruski dijaki pa vživajo na Nemškem popolno svobodo.

Koreja in Korejci.

II.

Pravosodstvo je podobno tistem, ki ga je v srednjem veku uveljal v Evropi rimska cerkev. Preiskovanje in zasiševanje opravljajo namreč pri Korejci — natezalnicu. Za cesarjem najvišji sodnik je mandarin, ki ima tudi pravico izrekati smrtno obsodbo. Toda le redkodaj pride do svoje pravice, ker večina nesrečnikov umre že med torturo. V torturah so Korejci mojstri in skoraj nadkrijujejo »sveto inkvizicijo«. Z ozirom na občutne žive bralki in bralcev podrobni opis tortur upostimo.

Solstvo je v Koreji popoloma po kitajskem vzoru, pravzaprav niti ni korejsko temelj kitajsko. Kitajske so knjige, kitajsko je predavanje, kitajska je zgodovina itd. Korejci takorekoč še svojih misli nimajo. Vendar pa tudi Korejci mnogo drže na učenost in po zakonu ima beračev sin, aka izkaže s spriveljavalom znanje, pravico do najvišje državne službe. To pa je le na papirju; kdor nima plemstva, tudi v službi ne pride visoko, ako tudi dokaza še tako korenito znanje. Nekako podobno razmerje, kakor med Slovenci in visokimi državnimi službami v Avstriji.

Med plemstvom in prostim narodom je takorekoč nepremostljiva razlika. Pa tudi prosti narod se deli v več skupin. Posebno skupino tvorijo meščani, posebno kmetje, zopet drugo rabiči, loveci, duhovniki in uradniki. Duhovniška služba je dokaj bolj mršava, kakov pa v katoliški hierarhiji. Tudi ugleda ne uživa skoraj nikakoga. Preživljajo se duhovniki le na ta način, da kot stranski posel prerokujejo iz kart, razlagajo zvezdoslovje ter nastopajo kot glumci. Se bolj prezirani so uradniki. Do uradniške službe se pride s podkupovanjem. Te stroške hoče imeti uradnik seveda poravnane. In ker mu jih država ne povrne, vzame si jih iz naroda. Pa tudi sicer plačuje cesar svoje uradnike tako, da bi morali vsi gladu poginiti, ako bi si ne znali sami pomagati. Najboljši dokaz, kako potrebna bi bila v Koreji regulacija uradniških plač, je pač to, da ima predsednik zunanjih zadev, tedaj predsednik najvišjega urada

— To je krasen dar in če nini maršal popolnoma pozabil, ga mora ta pozornost razveseliti. Tako je reklo trgovec Galle, drugi povabljenici so mu pritrjevali in vnel se je med njimi živahan razgovor, kako naj se ta v Benetkah izdelana spominska ploča dopošlje maršalu.

Mislim, da bi bilo najbolje, če bi mu gdč. Mara poslala ta dar, je menil Galle. Maršal ni imel nikogar tako rad, kakor Maro. Gdč. Mara — ali bočete biti pooblaščenka nas vseh?

Rada, je odgovorila Mara. Tem rajša, ker je maršal Marmont v mojih očeh najpopolnejši mož, kar sem jih spoznala, pravi vzor moža.

Mara je to rekla s posebno topilim povdankom in vsi so ji pritrjevali. Samo Konrada so Marine besede nekoliko spekle. Zdela se mu je, da tiči v njih neko očitanje in imel je občutek, da obsegja Marina sodba neko ponižanje za njega samega. Zato je parabil prvo priliko, ko je mogel govoriti z Maro, da jo je vprašal napol řegavo, napol resno:

»Prvemu generalnemu guvernerju Ilirije in zaščitniku Slovanov, nepozabiljemu maršalu Marmontu vojvodi Dubrovniškemu — ljubljanski Slovenci.«

mesečno plačo: štiri vrči riža, dve vrči graha in približno 10 K našega denarja. To je pač kaj drugega, kot n. pr. ministrska plača v Evropi. Labke si mislimo, kakšna je šeplača nižjih uradnikov. Ker pa uradniki vendarle hočejo živeti, in sicer bolje živeti kot navadni zemljani, zato je korupcija med uradništvo brezprimerna, za denar se dobi vse: tudi v natezalnico pridejo navadno le ljudje, ki nimajo denarja.

Socialni položaj korejske žene je še tudi daleč za žensko emancipacijo v kulturnih državah. Ženska je brezpravno bitje pred ljudmi in zakonom. Korejska žena je celo življenje podvržena, liki domača živila. Do udaje razpolaga o njenem življenju in smrti oče ali starejši brat, pozneje mož, in če postane vdova, dobi oblast nad njo njen starejši sin. Ženska sploh niti imena nima, temuč se zove do udaje po ocetu, pozneje po možu, končno pa po svojem sinu ali vnuku, n. pr. mati, babica N. N.-a. Z 8. letom se že v očetovi hiši ločijo deklivje od dečkov. Deklice dobre svojo čumnato, iz katere ne pridejo po cele dneve. Nauči se, da je največja sramota, ako jih vidi moški v obraz, zato pa si začnejo zagrinjati obraz. Z 10. leti pa z 12. letom postane Korejska zrela za možitev. Pri tem ne odločuje sreča na nobeni strani, temuč e egoizem roditeljev. Deklica sploh ne vidi svojega ženina, kakor na dan po-roke, pa še tedaj se le pozdravita in hladno ogledujeta. Potem pošlje mož z nosilkami po svojo družico, da mu jo prinese v hišo, kjer dobi svojo čumnato, si mora istotko zavijati obraz kot dekle ter ne sme brez moževga dovojjenja prestopiti praga niti pogledati na ulico. Vse svoje življenje ostane v svojem delu hiše, mož pa stanje na drugem koncu. V največji posmek bi bil mož, o katerem bi se zvedelo, da ljubi svojo ženo. Pravemu Korejcu je žena večina, za domača dela in za predmet njegovi strasti. Za ženo pomeni onečaščenje že to, ako je razen moža še kateri tuji mož videl v obraz. Zgodilo se je že celo, da je mož ženo, oziroma oče biser, ubil samo zato, ker jo je tuji moški videl ali se je dotaknil. To strogost v naziranju pa domači in tuji vetrnjaki izkoriscajo. Dobro vedo, da ostane Korejska tiha in mirna, ako tuji moški nadomada priplazi v njeno čumnato. Kaj bi ji pomagalo klicanje na pomoč, ker je že itak izgubljena, kakor hitro jo je tuje le videl. Bolje je mirovati in molčati, kajti dokler je nihič ne vidi in nihič ne ve, kaj se je dogodilo, ostane poštena in spoštovana. Vkljub temu pa, da nima žena pravice niti pred zakonom niti v svoji hiši, spoštuje jo vendar mož in odlikuje doma in na cesti. Ogovarja jo v izbranih besedah; ako sreča možki na ulici žensko, prikloni se ji globoko, če tudi je ne pozna; ako nosijo ali

pa tudi ne sme največjega idea za vsakega Korejca — očal.

Zakonska zvestba je tudi v Koreji sveta, toda le za ženske — v tem se že bližajo evropski kulturi — dočim se naprom možne ne sme žena pokazati bili ljubosumna. Ako pride vselej neznanega zakonskega položaja do domačih prepirov, zatoži mož ženo mandarinu, ki jo redno obsoadi na batine, potem pa jo proda kateremu svojih slug. Na ta način se v Koreji ločijo zakoni. Mož ostane seveda vedno nedolžen. Ako mož žena umrje, žaluje za njo le pol leta, potem pa se znova ozeni. Žena pa mora žalovati za more, vse svoje življenje.

Ljubezen do očeta se otrokom strogo večplja, za mater ni treba otroku ne ljubezni ne ubogljivosti. Ako sneča sin očeta na ulici, mora poklekiniti, ako zbole, se ne sme ganiti od njegove postelje, ako ga zapro ali posljejo v prognanstvo, mora tudi sin ž njim. V ljubezni do otrok se Korejci razločujejo od drugih mongolskih plemen; seveda imajo dečki prednost pred deklecami. Svojih otrok navadno ne izpostavljajo niti jih more, kakor to dejano Kitajci.

Dopisi.

Iz košanske doline. Negrarni novičar, bolje rečeno preščesar, ki zalaže »Blažljuba« s svojimi prispevki iz Košanske doline, se je v zadnji številki prav po liguorijanski razkoril in brez različne možnosti se imamo zahvaliti za brezštevilne dobre. Gospodje Dekleva, Magajna, Volk, Bele in drugi so poštenjaki, a že jim imajo od žilindre umazani podrepniki kaj povediti, naj jih poščajo — saj so že večkrat prav ponižno lazili okrog njih. Sicer pa so se podrepniki že večkrat lotili vseh omenjenih, pa so še vedno pogoreli. In prepričani smo, da bodo omenjenim gospodom zvezde vedno milejše sijale, kakor očetu Nadolu, botru Blažku in vse črni bandi, katere ožilindrani člani se morajo zmerom pri kazenski sodniji zagovarjati, ker se vsak praznik po raznih besnicah prepričajo in pretevajo. Vi, g. župnik in oče Nadoh, kje je Vaš, lansko leto izvoljeni starejšina? Kot poštenjak ni hotel listati prahu Sv. Antona. Koliko dajejo cerkvena zemljišča najemčine? Kako je boder Blažek »loko« prodal? Kje se zdaj kupujejo krave po 60 kron? Na to Vam katero zagodemo o vašem gospodarstvu in o Vaši kosmati vesti. Suhorski res vedno godejo, pa tudi vedno sami plešejo — že St Peter v Postojno. Suhorski naprednjak še ni in ne bo plesal po Vaših melodijah. Godete, tulite v izpovedni — smrdite; za to pa beže otroci od izpovednice in Vam razbijajo glave; konji Vas prevrčajo, ko se vračate z možgani zakajenimi od črnega vina, od »lepe gaspudove Ančke« pozno domov, da potem še v redu ne mašujete, ker se Vam pri Doganovou noge zvinejo. To naj bi razložila Blaž v oče Nadoh, ker tako menda pastirski list zapoveduje. V kratkem še nekaj.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. februarja.

Rdečkarski humor. V »Naših zapiskih« čitali smo razpravico: Politični humoristi. Ta spisek je v resnici humorističen, pa ne v tistem zmislu, kakor je pisec menil. Da se zastopnik socialne demokracije zgraža nad krepkimi izrazi, ki pri

je pač velik razloček? In kadar se ga zaveš, ti je pač hudo, da si meni darovalo svoje srce.

Mara ga je presenečenā pogledala s svojimi svetlimi vprašujočimi očmi.

— Ne, Konrad, je odgovorila mirno, ni mi žal, ker tebe ljubim, maršala Marmonta pa samo spoštujem. Bili so trenotki, ko mu je bilo trba le roke iztegniti in jaz bi bila njegova. On pa tega ni storil. A spoštujem ga tudi zaradi drugih njegovih lastnosti, zaradi tega, ker je v vsakem oziru pravi mož.

— In to seveda jaz nisem, je nekako trpko opomnil Konrad.

Zopet ga je zadel dolg in vprašujoč pogled.

— Ti si ves drugačen kakor Marmont, je rekla Mara. Jaz te ljubim — to veš — ali večkrat si mislim, koliko srečnejša bi bila midva v svoji nesreči, če bi ti imel kaj več moči in krepke volje. Moč in volja — to sta najlepši moški lastnosti.

— Govori dalje, je tiho dejal

bajajo do veljave v naših političnih bojih, je že samo na sebi nekaj posebnega; nekaj posebnega, ako si predpostavimo, v kakih izrazih vodijo njegovi pajdi politični boj recimo v Ljubljani, v Idriji ali v Trstu. Njegov, kakor hoče pisec omenjenega članka brezvojno biti, ne bi smel omrediti pred vsakim krepkim izrazom! Humoriste imenuje nas, ki nismo za splošno volilno pravico, in humoriste imenuje klerikalce, ki so za to praviso. On pa noče biti humorist, dasi je sam za splošno in seve tudi enako volilno pravico. Kako se to ujema? Nam se to čudno zdi, ker nimamo — kakor nas pisec poudi — pojma o svetovni centralizaciji. »Pri ti centralizaciji se gre namreč za to, kdo bo drugega prehitel. In gotovo je, da bo tisti zaostajal, ki ni z doma dovolj utrjen in podprt ekonomsко, socialno in politično. Kdor pa bo zaostajal, bo pomandan od tistih, ki brume za njim. In sedaj pa resno, čisto resno vprašanje: ali smo Slovenci že koga prehiteli, ali ne ječimo pod kopiti tistih, ki baš prehajajo preko nas? Da v ti svetovni centralizaciji ne bodo pomandranici, dobilo se je sredstvo v — enaki splošni volilni pravici. To pa zategadelj, ker se bode s tako volilno pravico pritegnili v sodelovanje vsekak, še tako neznatno silo in silico, skrivajočo se v ljudstvu. Če bi ne imeli opraviti s humorističnim spisom, bi obžalovali, da se s takimi argumenti podpira zahteve naših klerikalcev, ki noč in dan kriče za splošno in enako volilno pravico. Pa ne zategadelj, da bi v svetovni centralizaciji kaj dosegli, temuč zgolj zategadelj, da bi vsako, še tako neznatno silo in silico, skrivajočo se v ljudstvu, vpregli v svoj farški voziček, tako, da bi popi potem najmanj par stoletij slovenski narod tlačili pod svojimi kopiti. Ta pomen bi imela splošna volilna pravica za Slovence, družega pa nobenega! Pri »svetovni centralizaciji« bi Slovenci le tedaj kaj vseh imeli, če bi rojenice vsakemu izmed nas takoj pri rojstvu par milijonov v zibelko položile. Ker se pa to ne zgodi, ne bodo na tem polju nikogar prehiteli, a včas temu tudi pomandranici ne bodo, če se hočemo zadowljiti s ponižno gospodarsko eksistenco, kakor je narod, ki šteje dober milijon duš, zahtevati more. Gospodarski šovinizem je istotako nezdrav, kot vsak drugi. Ž njim splošno in enako volilno pravico opravičevati, pa je naravnost smešno. Smešno, pa tudi nespametno, ker se s tem tako dela dr. Šusteriču, v kojega plug se je iz proste volje vprekel tudi politični humorist iz »Naših zapiskov«. Da bi mu teknilo!

Konsum na Blokah. Če ima človek le količaj usmiljeno srce, potem ga more obiti žalost, ko vidi, kaj je provzročil katoliški konsum v Blokah. Celih 12.000 krov na primankljaj in ta velikanski primankljaj bodo morali plačati nesrečni člani. Značilno je, da do lanskega leta je bil v vsaki bilanci

izkazan dobiček, lani pa se je kar naenkrat izkazalo izguba 6400 krov. Ta izguba gotovo ni nastala v enem samem letu, nego je verjetno, da so bile vse prejšnje bilance falsificirane. Ko se je lani izkazala izguba, je kaplan — pri vsaki konsumski slepariji imakduhovnik svoje prste vmes — pregovoril odbornike, da so podpisali neko obveznico, da bodo to izgubo poravnali. Kaplan jih je prav po cigansi prevaral, rekši, da je to samo formalnost in da jim ne bo treba nikdar ničesar plačati, podpišejo naj le, da se stvar potlači. Siromaci, ki že ne vedo, da se konsumskim duhovnikom tudi te daj ne sme verjeti, če prisežejo, da so res podpisali. Nato je bil voljen nov odbor in načelnik. Ta odbor je obljubil, da v enem letu vse poravna in ljudje so mu — verjeli. Toda — letos je zopet primankljaj, in sicer ga je 5000 krov. Očividno ni na teh konsumih božjega blagovna in mora Bog konsumske duhovnike hudo zaničevati, ker konsumi kar po vrsti propadajo. Kaplan je poklical na pomoč revizorja razupite »Gospodarske zvezze«, Seliškarja. Samo obsebi se razume, da revizor »Gospodarske zvezze« ni ljudem nič poštenega svetoval; kdo pa tudi more misli, da bi začela »Gospodarska zvezza« pošteno delati. Seliškar je za lanskem izgubo 6400 K in za letošnjo izgubo 5000 K namesto obveznice napravil — zadolžnico in je zahteval, da naj jo podpišejo laski in letošnji odborniki. Dobil je res 15 podpisov, dva laska odbornika pa te zadolžnice nista hotela podpisati in tema žuga sedaj Seliškar, da ju bo tožil dr. Schweitzer. Ali je čuda, da so ljudje vsled tega početja v silnih skrbih in hudo razburjeni? Konsum še vedno ni zaprt; zdaj prodajajo blago z vsekoceno in vsakemu, kogar vlove, naj bo član ali ne. To seveda ne bo dolgo časa trajalo. Potem pa bo hodil birič po hišah. Kmetje, ki so bili zapeljani, bodo plačevali, da bodo črni, farji pa se jim bodo smejal, kakor so se smejni še povsed, koder je poginil kak konsum.

Mesnica na katoliški podlagi. Podjetni kaplanje so svoj čas v Cerknici ustanovili mesnico, seveda na katoliški podlagi. Če smo prav poučeni, je tudi ta mesnica s svojo katoliško podlogo vred padla v jezero, vsaj prejšnji mesec Fric Meden kolne kaplane, da se kar tema dela. Morda nam sporoč cerknički prijatelji, koliko je na tem resnice, ali pa nam to pojasi v »Slovencu« star naš znanc Lavrenčič-Boksar.

Dolenjci in deželno gledališče. Piše se nam: Gledališka sezona se bliža koncu. Kakor druga leta tako smo tudi letos imeli Dolenjci od nje prav malo užitka. Večernih predstav ne moremo obiskovati, ker pride dolenjski osobni vlak še ob pol 9. v Ljubljano. Prvi vlak pa odide potem šele ob 7. ziju.

Konrad, jaz bi rad vedel kako misli so se porodile v tebi.

— Jaz sem vedno odkrito, Konrad, je z vso svojo ljubeznostjo odgovorila Mara, in zato ti ne bom prikrivala svojih misli. Lej, to me boli, da si tako mehkega značaja, Čemu si šel k svoji ženi in jo poskusil odpraviti iz Ljubljane? Jaz na tvojem mestu bi bila rekla: zame je mrtva, naj gre ali naj ostane — a kar govore ljudje, to me nič ne briga. Ti pa se tako bojiš jezikov, kakor da bi kdo ve kaj izgubil, če se izve, da je Ljudmila tvoja žena. Skoro nikamor ne hodil, ker se je razkrila tvoja tajnost, skrivaš se pred ljudmi in si ves potrt, namesto da bi vsem kljuboval, kakor jem kljubujem jaz. Jaz ne vprašam, kaj govore ljudje, dasi jim na očeh poznam, kako se čudijo, da imam ljubavno razmerje z oženjenim moščem. In čemu si odstopil kot adjutant grofa Bertranda? Jaz na tvojem mestu bi bila ostala, nalača ostala!

Mara je videla, kako so njene besede vplivale na Konrada, sposnala

je, da mu je težko pri srcu, in zato se je hitro nagnila k njemu in mu zaščepala na uho:

— Pa včas temu te ljubim nekončno, Konrad, in te bom vedno ljubila.

— Vse je resnično, kar si rekla, je pa kratkem molku povzel Konrad, da ti niti vse resnice ne veš. Odstopil sem kot adjutant, ker me je bilo sram pred Bertrandovimi domami, izstopiti sem tudi hotel iz armade, a Bertrand mi tega ni dovolil. In ali veš, zakaj da me je bilo sram pred Bertrandovimi domami? Največ zaradi tega, ker je moji nečimernosti in mojemu samoljubju ugajalo, da se je vojvodinja Fitz-James tako trudila, da bi me vjela v svoje mreže.

— Tudi to sem vedela, je mirno rekla Mara. Vem, da je vojvodinja v tebe zaljubljena.

— In ti si to molče gledala? se je čudil Konrad. Nikdar nisi niti besedice omenila!

— Čemu? Jaz sem si rekla: Če me Konrad ljubi, mi ga ne prevz-

traj. — Učitelji, uradniki itd. torej ne morejo nikdar v Talijin hram. — Pač — Ob nedeljah popoldne. — Res je. — Takrat tudi prihajamo. — Pa kaj nam pomaga, ko zopet že polovico zamudimo, ker nač vlak »pribriži« v Ljubljano šele nekaj minut pred tretji uro. Zatorej želimo Dolenjci tole: Nedeljske popoldanske predstave naj se pričenajo najzgodnejne ob treh. Z vstopnicami se bomo že pravočasno prekrbili. Predstava traja navadno dve uri in pol, torej do pol 6. Ob 7. zvečer se potem zopet lahko odpeljemo z vlakom domu. Če se popoldanska predstava pol ure pozneje prične, to gotovo ne bo oviral večerne predstave. Pa še eno imamo na srcu. Ker smo torej zaradi uradnih ur navezani samo na nedeljske popoldanske predstave, prosimo tudi, da se nam takrat pokaže najboljše, kar se je vprizarjalo v tistih 14 dneh. Otreške in šolarske predstave se pa lahko vprizarjajo ob četrtekih popoldne. Ta preureditev bodo gotovo zlasti po volji inteligenci iz večjih krajev, kakor Novega mesta, Trebnjega, Ribnice, Velikih Lašč itd., ker se tu nudi inteligentnim diletanom najlepša prilika, da izpopolnijo svoje znanje za uprizoritve na domačih odrih.

Keširog.

Zanimivosti izza kulis finančne oblasti. Piše se nam: Pred časom so se davni praktikantje, in sicer upravičeno pritožili, da se jim prošnje za remuneracije večinoma odbijejo, akoravno je umevno, da pri tako skromnem adjutu, kakor ga le ti uradniki dobivajo, ni čuda, da so k temu prosačenju primorani. Pripomniti pa je, da so tudi drugi uradniki in službene v tem oziru kaj na slabem. Tako na primer odbijajo se take prošnje brez daljnega uvaževanja nekatertonikom, in če ima še tako veliko družino, akon ne priloži zdravniškega izpričevala, da je vslede bolezni že na kraju bede in propasti. Resnici na ljubo pa bodo omenjeno, da se gotovim priljubljencem remuneracije brez posebnih ovir dele, in to še celo takim, ki uživajo od prejšnjega službovanja izdatne pokojnine, katera bi dotičnim omogočile, da se samo z njo pošteno preživlja. Vzemimo pa uradnega sluge, ki ima po troje ali še več dece v šolah in pravnotoliko še doma. Njegov posel je težaven in odgovornost velika. Čas mu ne dopušča kaj postrani prislužiti in ako se mu pripeti le nujnejša nezgoda v družini, je v najslabšem položaju. Če pa se zaupno obrne do predstavljene oblasti za trdo zasluzeno remuneracijo, je takoj zavren, ker ni dokazal, da je že popolnoma na beraški palici. Skrajno nujno bi bilo, da se v tem oziru razmere razjasnijo, vsaj pa naj bi finančna oblast ne merila z dvojno mero, kadar rešuje prošnje za remuneracije. Čudno je dalje, kako postopa finančna oblast pri oddaji mest davčnih slug. To postopanje je v nasprotju z ukazom finančnega ministra iz leta 1898. Ta ukaz naroda finančni oblasti, da se morsjo take stopnje definitivnim

mejo vse vojvodinje na svetu, če me pa ne ljubi resnično, potem naj ga ima, katera ga dobi.

Občudujem je Konrad motil Maro — potem pa ji poljubil roko in tiho reklo:

— Mara — jaz nisem vreden twoje ljubezni.

— Če si je vreden ali ne — to je moja stvar. V tem oziru sem jaz najvišja sodnija! Mara je to rekla z jasnim licem in smejlo se veselo, ali Konrad vendar ni bil pomirjen, če tudi tega ni pokazal ves večer. Trudil se je, da bi bil živahan, a sam s seboj le ni bil zadovoljen in vedno se mu je vasiljeval strah, da je v Marinih očeh mnogo izgubil. Šele sedaj se je zavedel, kako vrdoč je sklenil, da se otrese vseh ozirov in pomislokov.

— Pridobil sem si jo na črnuškem mostu, je govoril sam sebi, ko je pozno ponoči šel domov, in če si hočem njeni ljubezen ohraniti, moram biti vedno pravi mož, kakor sem bil tisti dan.

slugam oddati. Nasproti pa se nastavljajo le provizorični služi, tako da je od 38 sistemiziranih definitivnih mest le 18 definitivnih slug finančne oblasti na Kranjskem. S tem seveda finančna oblast zopet sama provzročuje pomnožitev prošenj za remuneracije, ker je jasno, da so skrajno slabo plačani provizorični služi tudi primorani do takega koraka. — Ne koristi jim to seveda skoro nikdar, ker se njihovim še tako utemeljenim prošnjam ne ugoditi. Ali ni moč temu v okom priti?

Volitev župana v Slapu pri Vipavi. Vsled smrti župana Ferdinandina Malika vršila se je minole dni volitev novega župana. Pri prvi volitvi ni došlo do nikakega sporazumljivja in je volitev ostala brezuspešna. Pri drugi volitvi je bil pa izvoljen skoro z vsemi glasovi gosp. Vekoslav Ferjančič, veleposestnik na Slapu pri Vipavi. Novi župan je brat državnozborskega poslance gosp. dr. Andreja Ferjančiča.

Gospodu davčnemu nadzorniku v Slovenjem Gradcu v spomenico! Kazni odrediti zamorete le, ako se je stranka zakrivila proti uradnim odredbam. Ako pa Vi ali kdo drugi pri glavarstvu ne upošteva, da služujete med Slovenci in vpošiljate nemške tiskovine v izpolnitve, potem si sami pripisite kazen. Znano Vam mora biti, da se dandanes razlikujejo nemčurji od Slovencev, ker se prvi poslužujejo »tsch, sch, schegg, agg« itd., pri drugih takih spak ne najdete, torej morate kot rojen Čeh vedeti, jeli imate pristnega nemčurja ali Slovencev pred seboj. Strogo imate zakazano slovenskim strankam slovenske ali dvojezične tiskovine dostavljati; držite se tega višjega ukaza in nikdo med nami se ne bodo branili sprejema tiskovin. Ako pa menite, da je Spodnji Štajer res č

ALBOFERIN

redilno in krepilno sredstvo.

Red kri, jači živce, pospešuje slast do jedi.
Klinično preizkušeno; oddični
zdravnik ga priporočajo za slabokrvne in prebolele ljudi in slabotne otroke.
Na prodaj po vseh lekarnah in drogerijah,
kot pršek 100 gr. K 5-, v tabletah 100
kosov K 150 in v čokoladnih tabletah 100
kosov K 180. Poslednje načlane za
otreke. 2998-29

Vprašajte svojega zdravnika.

Zahvala.

Preblagorodna gospa dr. Pavličeva je izročila podpisanim več knjig za tukajno Šolarško knjižnico.

Za talep dar se najudaneje zahvaljuje B. Andolšek, nadučitelj.

Litija, 21. februarja 1904.

Umrli so v Ljubljani:

V deželnih bolnicah:
Dne 16. februarja: Marija Novljan občinska uboga - 76 let, Marasmus.

Dne 17. februarja: Fran Šotlar, gostač - 78 let, Tuberculus, Marasmus. - Andrej Breščak, strojni vodja, 55 let, Pneumonia catarrhi.

Dne 18. februarja: Anton Potočnik, delavčev sin, 3 leta, Bronchitis acuta.

Borznna poročila.

Ljubljanska

Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kursi dunaj. borze 23. februarja 1904.

Naložbeni papirji.

Denar Blago

42%	majeva renta . . .	9850	9870
42%	srebrna renta . . .	9845	9865
4%	avstr. kronska renta . . .	98+5	9905
4%	" zlata . . .	11710	11730
4%	" ogrska kronska . . .	9830	9850
4%	" zlata . . .	11515	11535
4%	" posojilo dežele Kranjske . . .	100-	10075
4%	" posojilo mesta Spljet . . .	100-	100-
4%	" Zadež . . .	100-	100-
4%	bos-herc žel. pos. 1902 . . .	9845	9945
4%	češka dež. banka k. o. . .	100-	10010
4%	" ž. o. . .	100-	10010
4%	zast. pisma gal. d. hip. b. . .	10150	102-
4%	pešt. kom. k. o. z . . .	105-	10560
4%	" 10% pr. . .	101-	102-
4%	zast. pisma Innerst. hr. . .	10025	10125
4%	" ogrske cen. dež. hr. . .	100-	101-
4%	" z. pis. ogr. hip. ban. . .	100-	100-
4%	obl. ogr. lokalnih železnic d. dr. . .	100-	101-
4%	prior. Trst-Poreč lok. žel. . .	100-	100-
4%	prior. dol. žel. . .	100-	100-
4%	" juž. žel. kup. 1/1 . . .	100-	100-
4%	avst. pos. za žel. p. o. . .	100-	100-
	Srečke.		
	1854 . . .	182-	192-
	" 1860/1 . . .	17875	18075
	" 1864 . . .	264-	257-
	tizske . . .	15925	16125
	zem. kred. I. emisije . . .	290-	300-
	II. " . . .	280-	288-
	ogr. hip. banke . . .	260-	284-
	srbske & frs. 100 . . .	84-	87-
	turške . . .	111-	112-
	Basilika srečke . . .	2040	2140
	Kreditne . . .	446-	456-
	Inomoške . . .	81-	85-
	Krakovske . . .	80-	83-
	Ljubljanske . . .	65-	69-
	Avst. rud. križa . . .	50-	52-
	Ogr. Rudolfove . . .	2775	2875
	Salburške . . .	65-	69-
	Dunajske kom. . .	77-	80-
	Dežnice . . .	500-	512-
	Južne železnice . . .	7575	7875
	Državne železnice . . .	620-	621-
	Avtro-ogrskie bančne delnice . . .	1588-	1598-
	Avtro-kreditne banke . . .	621-	622-
	Ogrske . . .	73050	73150
	Živnostenske . . .	24950	25050
	Premogokop v Mostu (Brux) . . .	635-	640-
	Alpiniske montan . . .	38950	39050
	Praska žel. in dr. . .	1830-	1833-
	Ruma-Murányi . . .	442-	444-
	Trbovlske prem. družbe . . .	375	378-
	Avtro-orožne tovr. družbe . . .	436-	440-
	Ceške sladkorne družbe . . .	142-	148-
	Valute.		
	C. kr. cekin . . .	1133	1137
	20 franki . . .	1907	1910
	20 marke . . .	2345	2353
	Sovereign . . .	2198	2406
	Marke . . .	11735	11755
	Laški bankovci . . .	931'	9340
	Rublji . . .	25250	26350
	Dolarji . . .	484	5-
	Zitne cene v Budimpešti.		
	Dne 23. februarja 1904.		
	Termin.		
	Pšenica za april . . . za 50 kg K 908		
	Rž . . . apr. 1903 . . . " 50 . . . 878		
	Koruzna . . . maj 1904 . . . " 50 . . . 564		
	Oves . . . maj . . . " 50 . . . 596		
	Efektiv.		
	Vzdržno.		
	Meteorologično poročilo.		
	Št. na morskih 800°. Srednji sračni lik 780° mm.		
	Čas Stanje barometra Vetrski Nivo		
	opazovanja v mm. Temperatura v °C. v mm. Vetreni		
	Feb. 22. 9. zv. 7304 16. brezvetr. jasno		
	23. 7. zv. 7290 - 08 al. szahod megla		
	2. pop. 7261 100 al. szahod sk. oblač.		
	Srednja včerajšnja temperatura: 24°, normala: 0-5°. Mokrin v 24 urah: 0° mm.		

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 23. februarja 1904.

Termin.

Pšenica za april . . . za 50 kg K 908

Rž . . . apr. 1903 . . . " 50 . . . 878

Koruzna . . . maj 1904 . . . " 50 . . . 564

Oves . . . maj . . . " 50 . . . 596

Efektiv.

Vzdržno.

Meteorologično poročilo.

Št. na morskih 800°. Srednji sračni lik 780° mm.

Čas Stanje barometra Vetrski Nivo

opazovanja v mm. Temperatura v °C. v mm. Vetreni

Feb. 22. 9. zv. 7304 16. brezvetr. jasno

23. 7. zv. 7290 - 08 al. szahod megla

2. pop. 7261 100 al. szahod sk. oblač.

Srednja včerajšnja temperatura: 24°, normala: 0-5°. Mokrin v 24 urah: 0° mm.

Angeljnovi milo

Marzeljsko (belo) milo.

znamko

972-75

sta najbolj koristni štedilni mili za hišno rabo!

Dobivate ju po špecerijskih prodajalnicah.

Tovarna mila

Pavel Seemann

Ljubljana.

Podružnica v CELOVCU.
Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, sredic, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese Izdaja k vsakemu žrebanju.

Akcijski kapital K 1.000.000.-

Zanesljiva in obstojujoča izkrevana vrednostna papirja in vnovčne zapale kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitinske kavcije.

Ekonomsko in izkosteni meniški.

Borsna narocila.

Podružnica v SPLJETU.

Denarne vloge spremena

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obresta ob dne vloge do ne vzdiga.

39-21

Promet s čeki in nakaznicami.

Lepo stanovanje

se odda za 1. maj. 357-15

J. J. Naglas, Turjaški trg št. 7.

Ravnokar so izšli

zemljevidi 527-1

russko-japonskega bojišča

v zalogi tiskarne

J. Blasnika nasled. v Ljubljani.

Cena 20 vin. za komad, po pošti 26 vin.

Dobiva se v tiskarni in vseh knjigarnah.

Mednarodna panorama.

Ljubljana, Pogačarjev trg.

Teleči teden:

Velezanimivi otok

JAVA.

Ces. kr. avstrijske

državne železnice

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz vsega žoda.

veljaven od dne 1. oktobra 1903. leta.

ODHOD IZ LJUBLJANE juž. kol. PROGA ČEZ TRBIŽ. Ob 12. uri 24 m ponosi osobni

vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzen-f ste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v

Aussee, Solnograd, čez K'-in-Reiffen, v Steyr, v Linc na Dunaj v Amstetten. Ob

7. uri 5 m zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno,

Dunaj, čez Selzthal v Solno rad, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m

dopolnove osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob

Predavanje

dr. med. Baumgartna
iz Wörishofna

v nedeljo, 28. februarja, popoldne
ob 5. uri v dvorani „Mestnega doma“
„o moči živcev, njih obrabi
in zopetni pridobiti“. 2

Vstopina: numerirani sedež 1 K, nenumerirani
sedež 60 v. Predprodaja vstopnic v trafički
Šešerek, Selenburgove ulice. 1384-80

Naročajte izborne
ljubljansko delniško pivo
iz pivovaren
v Zalcu in Laškem trgu.
Naročila sprejema
Centralna pisarna v Ljubljani, Sodnijske ulice št. 4.

Kdor želi biti postrežen z dobrim, pristnim blagom po solidnih cenah, naj se obrne na že dolgo obstoječo, vsakomur znano tvrdko 4.9.-2

Franc Čuden

urar in trgovec z zlatnino in srebrinino, delničar družbe Prvih tovarn za ure, Union v Ženevi in Bielu v Švici, zlagatelj c. kr. dolenjske železnice, trgovina z voznimi kolesi in šivalnimi stroji

Ljubljana, Prešernove ulice
nasproti frančiščanskega samostana.

Filialka: Glavni trg, nasproti rotovža.

Posebno se priporočajo pristne, osebno v Švici nakupljene žepne ure in vsakovrstne stenske (pendel) ure z donečim bitjem v krasno izrezljanih omaricah.

Največja zalogal briljantov, na katere se sl. občinstvo posebno opozarja, zlasti glede izbere, ker so v zalogi od gl. 25 do čez tisoč gld., vdelani v različnih oblikah (faconah), torej lahko vsakdo izbere kaj primernega.

,Cene niso pretirane“.

Nadalje se priporoča bogata zalogal pravega ali china-srebra vsakovrstna namizna oprava (Besteck), garniture v krasnih skrinjicah in druge, iz china-srebra najmodernejše izdelane vsakovrstne stvari.

Jako primerna in porabljava splošna darila.

Ceniki zastonj in poštne prosto.

Velika zalogal šivalnih strojev in koles, tudi motorna kolesa.

Kaj je in kaj obsega ?

ravnokar v c. kr. dvorni in državni tiskarni
dovršeno delo, ki sta ga pospeševali vis. c. kr.

ministrstvo notranjih zadev in za trgovino:

Austrijski centralni kataster

Ta doslej prva izdana, na podlagi avtent. uradnih podatkov sestavljena edina popolna

Adresna knjiga za vse

* * * Austrijsko

obsega v 10. oz. 11. zvezkih, ki se lahko posamič kupijo:

Vse protokolirane in neprotokolirane trgovske, industrijske in obrtne obrate in natančno oznamenilo njih protokoliranja.

Vse naslove abecedno urejene po deželah, krajih in obrtih.

Abecedno urejeni naznaki strok za vse zvezke.

Popolni LEKSIKON KRAJEV in POŠT. 3182-23

V vsakem zvezku v c. kr. vojaško-geografskem zavodu napravljeni zemljevid dotične dežele.

Natančno oznamenilo vsake mestne, tržke ali krajevne občine, oziroma kraja.

Pri vsaki občini se tudi dalje natančno razvidi:

okrajno glavarstvo in okrajno sodišče, obseg, število prebivalstva, občevalni jezik, cerkvena oblastva, šole, poštne, železniške, paroplovne, brzojavne in telefonske postaje.

Cena zvezkom:

Zv. I. DUNAJ . . . . . K 13- VI. PRIM. I. DALM. . K 6.60
Zv. II. SP. AVSTRIJSKO . . . . . 14.60 VII. TIR. I. PREDARL. . . . . 12. .
Zv. III. G. AVST. I. SLCB. . . . . 11.80 VIII. CESKO (dva dela) . . . . . 32. .
Zv. IV. STAJERSKO . . . . . 10. . IX. MOR. I. SLEZIJA . . . . . 26. .
Zv. V. KOR. I. KRANJSKO . . . . . 8. . X. GAL. I. BUKOV. . . . . 27. .

Naroča se v

KATASTERSKI ZALOGI, Dunaj IX. Hörlg. 5.
kakor tudi v vsaki knjigotržnici tukaj in v inozemstvu.

Optični zavod

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg 28
priporoča veliko zalogal vsakrven očal, naočnikov, daljnogledov ter več optičnih predmetov.

Popravlja in poštne naročitve, se izvrše točno cenil in takoj

Žalne klobuke

v bogati izberi od najcenejših do najfinnejših vrst priporoča 8
salon modnih klobukov

J. S. Benedikt, Ljubljana.

Josip Reich

parna barvarija in kemična spiralnica ter likanje sukna

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.
se priporoča za vsa v stroko spašajoča dela.

Postrežba točna. Cene nizke.

Spredaj ravna oblika,
ne tišči na želodec.
priporoča v največji izberi
Alojzij Persché
v Ljubljani
Pred škofijo št. 21.

Tovarna in prodaja oljnatih barv, firneža in lakov.

Električni obrat.

Brata Eberl. leta 1842.

Prodajalna in komptoir:
Miklošičeva cesta št. 6.
Delavnica:

Igrische ulice št. 8.
Plesarska mojstra c. kr. drž. in c. kr. priv. juž. želez.

Slikarja napisov.

Stavbinska in pohištvena pleskarja.

Velika izbirka dr. Schoenfeld-ovih barv v tubah za akad. slikarje.

Zalogal čopičev za pleskarje, slikarje in zidarje, štedilnega mazila za hrastove pode, karbofilna itd.

Posebno priporočava slav. občinstvu najnovije, najboljši in neprecenljivo sredstvo za likanje sobnih tal pod imenom „Repido“.

Priporočava se tudi sl. občinstvu za vse v najni stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot priznano realno in fino po najnižjih cenah.

Pri nakupovanju
suknenega
in manufakturnega

blaga
se opozarja na tvrdko

HUGO IHL

v Ljubljani
v Špitalskih ulicah št. 4.

Velika zalogal
suknenih ostankov.

Krojaški salon za gospode

IVAN MAGDIĆ

Ljubljana, Stari trg št. 8.

Izdelovanje vsakovrstne garderobe za gospode po najnovejših journalih iz najmodernejšega in najboljšega tu- in inozemskega blaga. 521-1

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V novi lastni hiši

na vogalu Dunajske ceste in Dalmatinovih ulic
obrestuje hranilne vloge po 4½%
brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje. 304-88

Posojila po 5% in po 5½%.

Oplačilo dolga se lahko vrši na 27 ali pa 35 let.

Uradne ure: razun nedelj in praznikov vsak dan od 8.—12. ure dopoludne in od 3.—4. ure popoludne.

Poštne hranilnične urade št. 828.406.

Inženir J. MIKULA

tehnični birô v Ljubljani

Mestni trg štev. 19

priporoča kot zastopnik

tovarne za stroje Sandritz

delniška družba

tovarna v Andritzu pri Gradcu
prometno ravnateljstvo na Dunaju, l.,
Kohlmarkt 1

parne in plinove stroje, turbine vseh preizkušenih sistemov, parne kotle vseh vrst, samotežnike na roke in z električno gonilno silo, valjčne naprave, rudokopski in fužinski stroji, naprave za vodne postaje, vodne samotežnike, obračalnike, premikalne odre, vodilne cevi iz litega železa in iz železne pločevine, transmisije, ventilatorje, kompresorje, naprave za lesne brusilnice, za celulozne in papirne tovarne, za litje železa, kovin itd.

Projekti in proračuni za
popolne parne, turbineske in
sesalne plinove naprave
bezplačno.

Najboljše reference iz vseh delov monarhije.

Lastnina in tisk „Národné tiskárne“.